

УДК 658.5+336.64+336.66

Г. Машлій, М. Вівчарик

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

АНАЛІЗ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОДИН З ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ЙОГО СТРУКТУРИ

У процесі фінансового управління підприємством вдосконалення структури капіталу є одним з найважливіших та найскладніших завдань. Адже оптимальна структура залучених коштів дає можливість створити передумови для якнайкращого використання залучених грошових засобів, забезпечити ефективну пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності та коефіцієнтом фінансової стійкості, максимізувати ринкову вартість підприємства. Процес оптимізації зазвичай проходить у декілька етапів, одним з яких є проведення аналізу капіталу підприємства. У його ході необхідно визначити динаміку обсягу і складу капіталу у передплановому періоді, а також фінансову стабільність та ефективність використання капіталу.

Слід відмітити, що використання власних джерел фінансування відзначається простотою залучення, має високу здатність до генерування прибутку та дає можливість забезпечити фінансову стійкість підприємства. У той же час до недоліків залучення даного джерела фінансування можна віднести обмеженість обсягу ресурсів, неможливість перевищення коефіцієнта фінансової рентабельності підприємства над економічною, високу вартість фінансування. Використання позикового капіталу дає можливість збільшити обсяги залучених ресурсів для потреб підприємства, забезпечує ріст фінансового потенціалу, призводить до зниження вартості фінансування. Проте при цьому проявляється і ряд недоліків – зростає ризик втрат внаслідок несприятливих змін позикового відсотку на ринку, погіршується фінансова стійкість, а також залучення позикових коштів вимагає проведення складної процедури.

У процесі аналізу капіталу необхідно встановити співвідношення власних та позичених коштів, провести дослідження частки у структурі довгострокових та короткострокових зобов'язань. Слід визначити розмір прострочених фінансових зобов'язань і з'ясувати причини їх виникнення. Також для здійснення аналізу капіталу доцільно провести розрахунок низки коефіцієнтів, що дозволить вказати на вузькі місця у структурі капіталу підприємства. Одним з таких показників є коефіцієнт фінансового левериджу, значення якого показує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Важливо також здійснити розрахунок коефіцієнта оборотності власного капіталу, що показує здатність підприємства раціонально розпоряджатися власним капіталом. Одним з найважливіших показників при аналізі капіталу є встановлення рівня рентабельності власного капіталу, коефіцієнта структури позикового капіталу, коефіцієнта відношення основних засобів до власних коштів, коефіцієнта концентрації позикового капіталу та фінансової автономії. На основі розрахунку даних коефіцієнтів роблять висновки щодо рентабельності, фінансової стійкості та ділової активності підприємства та виділяють основні аспекти структури капіталу, які вимагають поліпшення. Оптимізувати їх можна, використовуючи можливості залучення капіталу з зовнішніх (випуск акцій, облігацій, кредити тощо) та внутрішніх джерел фінансування (амортизаційних відрахувань, чистого прибутку), не допускаючи швидкого росту середньозваженої вартості капіталу. Сучасний стан економіки вимагає від підприємств різних форм власності швидкого реагування на зміни, тому вміння комплексно аналізувати фінансовий стан підприємства дозволить підвищити ефективність процесу формування оптимальної структури капіталу.